

پرتوی آبی ی طلوع روی مُن بلان

این متن، نامه‌ای است که لرد کلوبین^{a)} در ۲۷ اوت ۱۸۹۹، از هتلی در فرانسه برای هفته‌نامه‌ی *نیچر*^{b)} فرستاده، و چهار روز بعد در آن هفته‌نامه چاپ شده. گاما از چاپ مقاله‌ای که فیزیک این نامه را به نحوی روشن شرح دهد استقبال می‌کند.

امروز ساعت ۴ صبح، در فلق صبح‌گاهی، از بالکن هتل، در ارتفاع ۱۵۴۵ متری از سطح دریا، حدود ۶۸ کیلومتر غرب و 18° جنوب مُن بلان^{c)}، در آسمان دید عالی ای از رشته کوه آلپ سویس^{d)}، ساوی^{e)}، و دُفینه^{f)} داشتم؛ کاملاً صاف و شفاف. این وضعیت به من نوید فرستی برای دیدن چیزی داد که پنج با شش سال برا یش صبر کرده بودم؛ دیدن نخستین نور لحظه‌ی طلوع در هوا بی بسیار تمیز، و در یافتن این که آیا به نحو محسوسی آبی هست یا نه. بنا بر این تصمیم گرفتم یک ساعت تا طلوع [به آسمان] نگاه کنم، و آجرش صحنه‌ها را باشکوهی بود که دیدم. چون فقط اطلاع مبهمی از جهت هتل داشتم، نخست نتوانستم بفهمم خورشید از کجا برخواهد آمد؛ اما ظرف نیم ساعت پرتوها را سرخ‌گون دو طرف جایی که بیشترین فلق بود به من نشان داد که [طلوع] از بالکن دیده خواهد شد. یک ماه نیمه، که تقریباً در بالای سر بود، به روشن شدن هوا در ارتفاع‌های بالا کمک می‌کرد و پرتوها را خورشید از ورای کوهها به بالا می‌تاویدند که باعث شده بود بُرس‌ها را هایدینگر^{g)} تقویت شوند، و این هم به من کمک کرد [جا را نتیجه‌گیری کنم. کمی بعد، پرتوها را آفتاب و سایه‌ها را کوهها را دور به وضوح به نقطه‌ای زیر قله‌ی مُن بلان هم‌گرا شدند. ظرف پنج یا ده دقیقه می‌توانستم نقطه‌ی هم‌گرا بای را که به طور مایل به بالا می‌رفت ببینم، تا این که در یک لحظه یک نور آبی در آسمان در سمت جنوب مُن بلان دیدم؛ نوری که در کمتر از یک بیستم ثانیه به نحو خیره‌کننده ای مانند یک جرقه‌ی الکتریکی سفید شد. شیشه‌ی سیاه ندادشم، بنا بر این بیشتر نتوانستم برآمدن خورشید را نگاه کنم.

کلوبین، هتل مُن روار^{h)}، بالای ایل بنⁱ⁾، ۲۷ اوت ۱۸۹۹

^{a)} Lord Kevin = William Thomson (1824 - 1907), ^{b)} *Nature*, vol. LX (31 Aug 1899), p.

411, ^{c)} Mont Blanc, ^{d)} Switzerland, ^{e)} Savoy, ^{f)} Dauphiné, ^{g)} W. K. von Haidinger (1795 - 1871), ^{h)} Hotel du Mont-Revard, ⁱ⁾ Aix-les-Bains.